

Erkki Hulkko
Insinööri
Lapin ELY-keskus

Porokolarit ja niiden vähentäminen

Porokolareita sattuu Pohjois-Suomessa poronhoitoalueella joka vuosi 3 500–4 000. Määrä on suuri ja sen pysyväksi vähentämiseksi ainakin puoleen on tehty selvitys, jossa esitetään lukuisia toimenpiteitä eri organisaatiothoille.

Lähtökohtana on kolareiden paikantamisen laajentaminen koko maantieverkolle. Muita toimenpiteitä ovat porojen pitäminen poissa tiealueelta, poroista varoitta-

minen määräaikaikaisilla liikennemerkeillä ja uutta tekniikkaa hyödyntämällä sekä porojen näkyvyyden ja havaittavuuden parantaminen. Yhtenä keinona esitetään

elinkeinon omaehtoista toimintaa, missä paliskunnat ottaisivat tavoitteekseen porokolareiden vähentämisen.

Porokolareita sattuu eniten marraskuussa iltapäivän tunteina.

Kuva: Mauri Nieminen

Kolaritiedot toimenpiteiden perusteena

Lähtökohdan kaikille toimenpiteille muodostavat paikannetut porokolaritiedot, joiden perusteella toimenpiteitä voidaan kohdistaa tehokkaasti sekä paikan että ajankohdan osalta. Toistaiseksi kolareista paikannetaan kolmannes, mitä toimintaa tulisi laajentaa oleellisesti koko maantieverkolle.

Karkoteainekokeiluja aiheellista jatkaa

Porokolareita sattuu eniten marras-joulukuussa ja heinä-elokuussa, jolloin porot hakevat ruokaa luiskista ja tyydyttävät suolantarvettaan hiekoitushiekkan vähäisestä suolamäärästä. Porojen pitämiseksi poissa ajoradalta ja teiden varsilta tulee ruokintapaikat sijoittaa riittävän kauas maastoon. Koivutisle on uusimuotoinen luonnonperäinen karkoteaine, jota tulee vielä kokeilla ainakin sisäluiskissa. Destia kehitti Pellon urakka-alueella laitteiston, jolla tisle veden sekaan sumutettuna luonnistui tehokkaasti. Vähäisen tisle määrän, noin 0,003 litraa/tiemetri, käyttäminen täsmäaseena loppukesästä lumen tulon saakka antoi lupaavia tuloksia. Aineen ottaminen tuotantokäyttöön vaatii lisää kokeiluja ja viranomaiselta luvan aineen myyntiin. Tien suuntainen poroaitakin estää riista-aita -tyyppisenä ratkaisuna porojen siirtymiseen tien päälle kohdassa, jossa näkemät rajoittavat eläinten havaittavuutta.

Varoitusjärjestelmää täydennetään

Poroista varoitetaan poronhoitoalueelle saavuttaessa ja siellä taajamista poistuttaessa suurilla tauluilla. Paikannetuista kolaritiedoista havaitaan, että paliskuntien välillä on porokolarimäärissä suuria eroja eri kuukausina. Tämän perusteella varoitusmerkkejä tulisi käyttää kuukauden parin ajan silloin, kun kolarimäärä on huipussaan. Kokeilussa todettiin tutkimittausten perusteella, että ajonopeudet laskivat varoitusmerkkien jälkeen noin 3 km/t. Poroista

Koivutisle on uusimuotoinen luonnonperäinen karkoteaine, jota tulee vielä kokeilla ainakin sisäluiskissa.

Poronhoitoalueella poroista varoitetaan yleisohjeiden mukaisesti ulkoraajoilla olevilla tauluilla ja kuvan tois-totauluilla taajamista poistuttaessa.

Kuva: Esa Kaitala

varoittamisessa tulee seurata myös uuden tekniikan kehittymistä ja soveltamista etenkin navigaattorin hyödyntämisessä.

Lisää heijastavia pantoja ja tienvarsien raivauksia

Porot voidaan havaita, jos niillä on pimeään aikaan heijastava kaulapanta ja jos ne liikkuvat puista ja pensaista vapaassa ympäristössä. Heijastavan pannan etu on havaittu ja se on kiistaton juuri kaamosaikana, jolloin kolaririski on suurin. Pantojen määriä tulisi lisätä niin, että sellainen olisi jopa 20 %:lla poroista.

Teiden suoja-alueiden raivaaminen voidaan ulottaa noin 10 metrin päähän sivuojan taakse. Tällä toimenpiteellä havaittiin olevan kolarimääriä laskeva vaikutus. Sitä on tarkoitus laajentaa kaikille niille

Kokeilussa todettiin tutkimittausten perusteella, että ajonopeudet laskivat varoitusmerkkien jälkeen noin 3 km/t.

tieosille, joilla kolaririski on olemassa. Toimenpide avartaa myös maisemia ja lisää ajoviihtyvyyttä.

Paliskunnat laatimaan suunnitelmia

Elinkeinon imagon kohentamiseksi ja tavoitteen jalkauttamiseksi esitetään paliskuntien omaehtoista suunnittelua kolareiden ehkäisemiseksi. Pitemmän päälle jokaisen paliskunnan tulisi selvittää omalta alueeltaan riskikohteet ja -ajat sekä toimenpiteet, joita ne yksin ja yhteistyökumppaneiden kanssa voivat toteuttaa.

Ajokäyttäytyminen ratkaisee

Viime kädessä suurin rooli porokolarin välttämiseksi on autoilijalla itsellään. Ratkaiseva tekijä on ajonopeus, jonka kuljettaja päättää. Ajoneuvo tulee kyetä pysäyttämään, jos poro on edessä. Muita tekijöitä ovat ympäristön tarkkaaminen ja valojen

Vaarallisten aineiden kuljettajat osaavat välttää porokolarin, mistä olisi opittavaa muillekin.

käyttö. Lyhyet valot tulisi kohtaamistilanteissa kytkeä päälle mahdollisimman myöhään, jotta pimeitä katvealueita ei synny.

Raskaiden ajoneuvojen osuus porokolareista on lähes 20 %, kun niiden osuus liikennesuoritteesta on noin 10 %. Selvitystyön aikana ilmeni, että on olemassa kuljetusyrityksiä, joille porokolari on tuiki harvinainen onnettomuus. Vaarallisten aineiden kuljettajat osaavat välttää porokolarin, mistä olisi opittavaa muillekin.

Avaintoimijoita ovat Paliskuntain yhdistys, yksittäiset paliskunnat (56) poronhoitoalueen ELY -keskukset, Liikennevakuutuskeskus ja Liikenneturva. Nämä ryhtyvät kukin tahoillaan ja yhdessä niihin toimenpiteisiin, mitä selvityksessä on esitetty.

Porokolareissa tieliikennekuolema on harvinainen, mutta henkilövahinkoja sattuu muutiama joka vuosi. Aineelliset vahingot nousevat useisiin miljooniin euroihin vuosittain. Jos joudut porokolariin, niin

- soita hätäkeskukseen numeroon 112 - silloinkin, kun vain kolhaiset poroa,
- aseta varoituskolmio tielle varoittamaan muita,
- huolehdi tarvittaessa loukkaantuneiden henkilöiden ensiavusta,
- lopeta loukkaantunut poro tai hanki paikalle henkilö, joka sen tekee,
- siirrä ruho pientareelle ja merkitse paikka näkyvästi paliskunnan vahinkoarviomiestä varten,
- ilmoita vahingosta vakuutusyhtiöosi, joka korvaa poron sen omistajalle.

Liikennevakuutus korvaa porokolareissa sattuneet henkilövahingot. Omalle ajoneuvolle aiheutuneet vauriot korvaa hirvivahinkovakuutus, joka sisältyy vain vapaaehtoiseen autovakuutukseen.